

TÄRKEÄTÄ INFORMASUUNIA RUOTTIN ASUKHAILE

JOS **KRIISI** ELIKKÄ **SOTA** TULLEE

Sisältöluettelu

Kriisiperetskaappi

Sinun kriisiperetskaappi.....	5
Väärää informasuunia.....	6
Terroriatentaatti.....	7
Tipsiä sinun kotiperetskaapile.....	10

Totalipuolustus

Ruottin puolustus.....	8
Hyökkäys Ruottia vasten.....	12
Korostettu peretskaappi.....	13

Varotussysteemi

Tärkeätä ilmoitusta yleisölle.....	14
Peretskaappihälytys.....	16
Suojahuone.....	17

Tätä prosyriä saatataa laajata alle monela eri kielelä osotheelta
dinsakerhet.se

Kysymyksiä ja vastauksia prosyristä löytää osotheelta dinsakerhet.se

MSB on valtiolinen virasto joka tekee töitä ette yhteiskunta tullee paremaksi
eistämhän ja hanteeraahmaan onnettomuusia ja kriisiä. Ko oon vakava
onnettomuus elikkä kriisi niin met annama tukea niile jotka oon vastuuliset.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
651 81 Karlstad
www.msb.se

Graaffinen muoto ja tuotanto: Kreab AB
Illustrasauunit: Arvid Steen
Painos: Stillo Grafic A/S
Julkasunumero: MSB1211 - maj 2018
ISBN: 978-91-7383-833-7

Ruottin asukhaile

Tämä prosyri lähätethään kaikile huushollile Ruottissa
hallituksen käskylä. Virasto yhtheiskuntasuojale ja
peretskaapile (MSB) oon vastuulinen sisälöstä. Prosyri
pittää auttaa meitä olheen paremin valmistautunheet
kaikile, niin vakaville onnettomuuksille, ekstreemile
ilmoile ja it-hyökkäyksille ko militäärile konfliktile.

Monet ihmiset saattavat olla kiusoissa epävarman mailman
takia. Vaikka Ruotti oon turvalisempi ko monet muut
maat niin oon uhka meän suojaa ja itenäisyyttä vasten.
Rauha, vapaus ja demokratii oon arvoja joitako met
häymä suojata ja vahvistaa joka päivä.

Virastot, maakäräjät ja rekiuunit, kunnat, yrittäjät ja
organisasauunit oon vastuuliset ette yhtheiskunta pittää
toimia. Mutta vastuu meän maan turvasta ja turvalisueesta
oon yhtheinen kaikile jotka asuvat täälä. Yks meän
tärkeimistä varoista ko joku uhkaa meitä oon meän halu
ette auttaa toisia.

Jos sie olet valmistautunnu sie autat ette koko maa paremin
tullee pärjäähmään hankalan rasiituksen.

SÄÄSTÄ PROSYRI!

Mitäs sie tekisit jos sinun arkipäivä kääntyis nurin?

Kriisi saattaa tehdä ette yhteiskunta ei toimi niinku met olema harjaintunheet. Muuttunu klimatti saattaa tehdä ette tulvat ja mettäpalot tulevat tavalisemaksi. Tapahtumat mail-massa saattavat aiheuttaa puutetta vissistä ruokatavaroista. Häiriöt tärkeissä it-systeemissä saattavat vaikuttaa sähkönsaantia. Jo lyhyen ajan jälkhiin arkipäivä saattaa tulla hankalaksi:

- Lämpö katoa.
- Tullee olheen hankala laittaa ja säilyttää ruokaa.
- Ruoka ja muut tavarat saattavat loppua kaupoissa.
- Ei tule vettä kraanasta elikkä tualettiin.
- Ei mene tankata.
- Maksokortit ja pankkomaatit ei toimi.
- Mupiliverkosto ja internetti ei toimi.
- Kolektiivitrafikki ja muut kuljetukset seisovat rauhassa.
- Tullee olheen hankala saaja lääkkeitä ja lääketietheelisiä tarvikkeita.

Hunteeraa kunka sie ja henkilöt sinun läheisyssä saatatta pärjätä tilanteessa ko yhteiskunnan normaali sörvis ja palvelut ei toimi niinku tavalisesti.

Sinun kriisiperetskaappi

Sinun kunta oon vastuulinen muun muassa ette vanhuustenholto, veensaanti, pelastuspalvelu ja koulu toimivat yhteiskuntakriisinki aikana. Sulla oon kansa privattihenkilönnä vastuu. Oikeila valmistautumisilla sie saatat pärjätä hankalassa tilanteessa paremin, riippumatta mikä sen oon aiheuttannu.

Ko oon yhteiskuntakriisi niin apu tullee ensinä menheen niile jotka sen parriiten tarttevat. Usseimat häätyvät olla valhmiit pärjäähmään itte jonku aikaa. Mitä paremin sie olet valmistautunnu sen suuremat mahdollisuuet sulla oon ette auttaa toisia joilako ei ole samat etelytykset.

Tärkein oon ette oon vettä, ruokaa ja lämpöä ja ette oon mahdollisuus ottaa ossaa informasuunista virastoilta ja meetioilta. Sulla pittää kansa olla mahdollisuus päästä omhaisitten kansa yhteytheen. Sivuiila 10 ja 11 oon muistilistoja ruokatavaroista ja tavaroista joitako saattaa olla hyvät pittää kotona.

Hunteeraa mikkä riskit saattavat vaikuttaa sinua sinun likialuheela. Asuks aluheela jossako pruuksaa olla raasia elikkä tulvaa? Onkos sinun likelä vaaralista teolisuuutta elikkä muuta jotako oon hyvä tietää?

Ole herheilä väärää informasuunia vasten

Valtiot ja organisasuunit käyttävät jo nyt petkuttavaa informasuunia ette yrittää vaikuttaa meän värteerinkii ja kunka met käyttöinymmä. Tarkotus saattaa olla ette vähentää meän vastustusvoimaa ja puolustushalua.

Paras suoja väärää informasuunia ja viholista propakantaa vasten oon ette olla lähekriittinen:

- Onkos se tietoa vain mielipiteitä?
- Mikäs oon informasuunin tarkotus?
- Kukas oon lähättäjä?
- Onkos lähe uskottava?
- Onkos informasuunia mishään muuala?
- Onkos informasuuni uusi vain vanhaa ja miksis sitä oon justhiins nyt?

- Hae informasuunia - sie saatat vastustaa propakantaa ja väärä informasuunia parriiten jos sie olet lukenu asiasta.
- Älä usko huhuja - käytä usseita uskottavia lähtheitä ette nähhä jos informasuuni oon tosi.
- Älä levitä huhuja - jos informasuuni ei tunnuta uskotavalta, älä levitä sitä.

Terroriatentaatti

Terroriatentaattia mennee suunata yksityisiä henkilöitä elikkä ryhmiä vasten, ytheiskuntaa elikkä ytheiskuntatärkeitä toimintoja vasten niinku sähkönsaantia elikkä kuljetussysteemiä vasten. Vaikka terroriatentaattia mennee tehä erilä laila ja erissä paikoissa niin niitä oon joitaki neuvoja jokka saattavat jällata usseimissa tilantheissa:

- Mene turvalisuutheen ja vältä ihmislaumoja.
- Hälytä polisi 112: n kautta ja ilmota jos sie näet jotaki tärkeätä.
- Varota niitä jokka oon vaarassa ja auta niitä jokka tarttevat.
- Pane mupili äänettömäksi äläkä soita kelheen jokka saattaa olla riskialuheela. Mupiliääni saattaa paljastaa henkilön jokka piiloo.
- Älä soita mupililla jos sulla ei ole pakko. Jos verkosto yllirasittuu niin elämäntärkeitä puheluilla saattaa olla hankala päästä perile.
- Seuraa polisin, pelastuspalvelun ja virastoitten käskyjä.
- Älä jaa informasuunia jotako ei ole vahvistettu verkostolla elikkä muula laila.

Ruottin puolustus

Ruottin koottu puolustus pitää suojata ja puolustaa maata, meän vaphautta ja oikeutta ette ellää niinku met itte valikoittema. Meilä oon kaikila tehtävä jos Ruottia uhathaan.

Totalipuolustus

Totalipuolustus oon koko se toiminta jotako tarvithaan ette valmistaa Ruottia sottaa varten. Totalipuolustukseen kuuluu militääri puolustus ja siviili puolustus.

Militääri puolustus

Militäähriin puolustukseen kuuluu Puolustusvalta ja Hemväärni ja joitaki muita virastoja joilako oon päätehtävännä ette tukea militääriä puolustusta. Puolustusvalta puolustaa meän terituuriymmiä ja meän rajoja.

Siviili puolustus

Siviili puolustus oon koko ytheiskunnan vastustusvoima ko oon soan vaara ja sota. Siviili puolustus oon se työ jonka valtioliset virastot, kunnat, maakäräjät ja rekiuunit, privatit yrittäjät ja vapaaehto-organisasuunit tekevät. Työ tähtää suojaahmaan siviliväestöä ja ette esimerkiksi sahraanhoito ja kuljetukset toimivat ko oon soan vaara ja sota. Siviili puolustus pitää kansa saattaa tukea Puolustusvaltaa ko oon soan vaara ja sota.

Totalipuolustusvelvolisuus

Ruottissa jällaa totalipuolustusvelvolisuus. Se merkittee ette kaikkia jotka asuvat täällä ja oon 16 ja 70 vuen välissä saatethaan kuttua sisäle auttamhaan erilä laila ko oon soan vaara ja sota. Kaikila oon velvolisuus auttaa ja kaikkia tarvithaan.

Niitä oon kolmenlaista totalipuolustusvelvolisuutta::

- **Sotaväki** Puolustusvallassa.
- **Sivilivelvolisuus** toiminoissa joistako hallitus päättää.
- **Ylhein virkavelvolisuus** joka merkittee ette sitä oon töissä toiminoissa jotka häätyvät toimia vaikka oon soan vaara ja sotaki. Se merkittee ette sie jatkak sinun tavalista työtä, olet töissä vapaaehto-organisasuunissa elikkä saat tehtäväksi Työväilykseltä (Arbetsförmedlingen) ette tehäh työtä joka oon erityisen tärkeä totalipuolustukselle.

Net joilako oon totalipuolustusvelvolisuus saattavat saaja sotasiotuksen. Jos sinun oon sotasiotettu sie olet saanu sotasiotusmääräyksen elikkä muun tion sinun työnantajalta siittä.

Monena vuotena valmistelut soan vaaraa ja sottaa vasten oon olheet kauhean rajotetut Ruottissa. Sen siihaan virastot ja kunnat oon satsanheet ette vahvistaa peretskaappia rauhanaijan kriisile niinku tulvile ja it-hyökkäyksille. Mutta samassa tahissa ko mailma oon muuttunu hallitus oon päättäny vahvistaa totalipuolustusta. Sen takia suunnittelu Ruottin siviilin puolustuksen eestä jatkuu. Tämä tullee ottamhaan aikaa ette kehittää kaikkia osia uuesti. Samala peretskaappi rauhanaijan kriisile oon tärkeä pohja meän vastustusvoimale ko oon sota.

Seuraa kehitystä:
dinsakerhet.se

Tipsiä sinun kotiperetskaapile

Etelytykset ja tarpeet oon erin näkösiä, esimerkiksi jos sie asut maila elikkä isoissa paikoissa, talossa elikkä lääkenheetissä. Täälä sie saat ylheisiä tipsiä sinun kotiperetskaapile. Käytä sitä joka soppii justhiins sulle ja sinun likhiisille. Menkää mielelhääns yhtheen vissistä tavaroista ja lainakkaa toisilta.

Ruoka

Se oon tärkeätä pittää ekstra ruokaa kotona joka antaa kylliksi enerkiitä. Käytä kestävvää ruokaa jotako mennee laittaa kätevästi, vaatii pienen vesimäärän elikkä jotako saattaa syä ilman laittamista.

- ☐ pottuja, kaalia, muuruuttia, munnaa
- ☐ leipää jollako oon pitkä kestävyys, esimerkiksi tortillaa, kovaa leipää, keksiä, korppuja
- ☐ pehmeäjuustoa, meesivoita ja muuta leivänpäällystää tyypissä
- ☐ kaurajuomaa, soijajuomaa, kuiva-maitopulveria
- ☐ ruokaöljyä, kovajuustoa
- ☐ käteväpastaa, riisiä, kryyniä, pottu-muusapulveria
- ☐ valhmiiksi keitettyjä linsiä, pööniä, kröönsaakkia, hymmystä purkissa
- ☐ murskattuja tumattia jossako esimerkiksi saattaa keittää pastaa
- ☐ konsärviä joissako oon jauheliha-soosia, makrilliä, sartiiniä, ravioolia, lohipullia, keitettyä lihaa, soppaa
- ☐ fryktikräämää, sylttiä, marmelaatia
- ☐ valmista mustikka- ja nyypponisop-paa, juusia elikkä muuta juomaa joka kestää huohneenlämmössä
- ☐ kahvia, teetä, suklaa, energiakappal-heita, hunajaa, mantelia, pähkinöitä, pähkinävoita, siemeniä.

Vettä

Puhas juomavesi oon elintärkeä. Räknää vähhiinthääns kolme litraa täyttä ihmistä ja vuorokautta kohin. Jos sie olet epävarma laatusa sie häyt pystyä keithään veen.

Jos tualetti ei toimi sie saatat ottaa kestäviä plastiikipussia elikkä plastiikisäkkiä ja panna net pottotoohliin. Hyvä käsihygieeni oon tärkeätä ette välttää tartuttamisia.

- ☐ pulloja
- ☐ henttaria joissako oon kannet
- ☐ PET-pulloja joissako saattaa jääyttää vettä (älä täytä aivan täythöön, sil-loin pullo halkea)
- ☐ mineraalivettä
- ☐ tynkkiä, mielelhääns joissako oon kraana, ette noutaa vettä. Sie saatat kansa resärvinä pittää pari puhasta tynkkiä täyttetty veelä. Net pitävät seisoa pimeässä ja viileässä.

Lue lissää kotipe-
retskaapista:
dinsäkerhet.se

Lämpö

Jos sähkö katoa kylmänä vuosikautena asunto jähtyy hoppua. Kokkointukaa yhtheen huohneesheen, heiluttakaa filttiä klashiin, peittäkää laattia matoila ja rakentakaa kota pöyän alle ette pittää lämpöä. Huunteerakkaa palonvaaraa. Sammuttakaa kaikki valot ja alternatiivit lämmittäjät ennen ko tet nukahtatta. Väärakkaa säänlöisesti ette saaja happia.

- ☐ villavaatheita
- ☐ lämpimiä ja havilisia päällysvaatheita
- ☐ lakkia, vanthuuita, kaulahuivia
- ☐ filttiä
- ☐ makkaamisalustoja
- ☐ nukkumasäkkiä
- ☐ steariinikynttilöitä
- ☐ lämpökynttilöitä
- ☐ tulitikkuja elikkä praasusytyttäjiä
- ☐ alternatiivi lämpölähe, esimerkiksi kasolilämmittäjä, fotuseenielementti.

Muuta

- ☐ priiköökki ja polttoainetta
- ☐ fikklamppu, pannulamppu
- ☐ patteria
- ☐ kontanttirahhaa pienemissä valörissä

Komynikasuuni

Ko on vakava tilane niin sie häyt saattaa pystyä ottamhaan vasthaan tärkeätä informasuunia virastoilta, olletikki Ruottin Raation P4:n kautta. Sie tarttet kansa seurata meetioitten raporteerinkiä, olla yhteyvessä omhaisitten ja kaveritten kansa ja akytissä tilantheissa pystyä ottamhaan yhtheyttä pelastuspalvelun, saihraanhoijon elikkä polisin kansa.

- ☐ raatio joka käypii patterilla, aurinkosel-lilä elikkä veivilä
- ☐ piiliraatio
- ☐ paperilista jossako oon tärkeitä telefoo-ninumeroita
- ☐ ekstrapatteria/power pankko muun muassa mupilitelefoohniin
- ☐ laajari mupilitelefoohniin ette käyttää piilissä.

- ☐ kotiapteekki ja ekstra lääkkeitä
- ☐ märkäsärvettiä
- ☐ käsipriitä
- ☐ plöiioja ja mensisuoja
- ☐ uloskirjotettuja paperia esimerkiksi vakkuutuspreiviä, pankkotietoja, rekistrearinkitoistuksia
- ☐ kuljetusaiheita tankissa.

Jos Ruottia hyökätään se vaatii vastustusvoimaa

Met häymä pystyä vastustamhaan erin sorttisä hyökkäyksiä meän maata vasten. Jo tänä päivänä oon hyökkäyksiä tärkeitä it-systeemiä vasten ja yrityksiä ette vaikuttaa meitä vääralä informasuunila. Meitä saattaa kansa vaikuttaa konfliktit liialuheela. Maholiset hyökkäykset saattavat olla:

- Syyperihyökkäykset jotka lyövät ulos tärkeitä it-systeemit.
- Sabotaasit infrastruktuurista (esimerkiksi tiet, sillat, lentokentät, rautatiet, sähköjohot ja ydinvoimalaitokset).
- Terroriatentaatti joka iskee monia ihmisiä elikkä tärkeitä toimintoja.
- Yrityksiä ette vaikuttaa Ruottin päättäjiä elikkä asukhaita.
- Katkastuja kuljetuksia jotka antavat ruan ja muitten tavarointen puutheen.
- Militääriä hyökkäyksiä, esimerkiksi lentohyökkäyksiä, ropottihyökkäyksiä elikkä muita sotatoimia.

Jos Ruottia hyökkää muu maa met emmä tule koskhaan anthaan ylös. Kaikki tiot ette vasthaanpano pittää loppua oon väärät.

Korostettu peretskaappi

Ette vahvistaa Ruottin mahdollisuuksia puolustamhaan itteä hallitus saattaa päättää korostetusta peretskaapista. Rauhanajan lait jällaavat, mutta ko oon korostettu peretskaappi niin muitaki lakia saatethaan käyttää. Valtio saattaa esimerkiksi ottaa yli privattia omasuutta joka oon erityisen tärkeä totalipuolustukselle.

Ko korostettu peretskaappi jällaa niin koko ythteiskunta pittää koota voimat ette vastustaa hyökkääjiä ja huolehtia ette se kaikkiin tärkein toimii. Ko oon korostettu peretskaappi sinua saatethaan kuttua auttamhaan erilä laila.

Informasuunia korostetusta peretskaapista sie saat raation ja TV: n kautta. Ruottin Raatio P4 oon peretskaappikanali.

» Tärkeä ilmotus yleisölle

Signaali 7 sekuntia - pausi 14 sekuntia

7

14

7

14

7

14

» Vaara oon yli

Jatkuva signaali 30 sekuntia

30

Varotussysteemi

Tärkeä ilmotus yleisölle

Varotus- ja informasuunisysteemi VMA (tärkeä ilmotus yleisölle) käytetään kriisitilanteissa - esimerkiksi jos on ulospäästö vaarallisista aiheista, tulipaloja joissako on riski ette räjähtää, mettäpaloja ja muita luontokatastrooffia.

Tärkeä ilmotus yleisölle lähetetään olletikki Ruottin Raation kanalisissa, Ruottin Televisuunin kanalisissa ja SVT Tekstissä. VMA saatethaan kansa lähättää SMS: inä mupilelefoohniin vississä aluheessa.

Ulkovarotus

Harvinhaisissa taphauksissa käytethään ulkovarotus ("Hesa Fredrik"). Laitoksia ulkovarotuksille oon usseimissa suuremmissa paikoissa ja Ruottin ydinvoimalaitoksitten ympäri.

Jos sie kuulet signaalin: mene sisäle, pane klasit, ovet ja venttilasuunit kiini ja kuuntele Ruottin Raatiota P4 (Sveriges Radio P4) jollako oon tehtävännä ette antaa yhtheiskuntainformasuunia.

Systeemiä ulkovarotukselle testathan kello 15.00 ensimmäisenä pyhäaikavaphaana maanantaina maaliskuussa, kesäkuussa, syyskuussa ja joulukuussa.

Peretskaappihälytys

Signaali 30 sekuntia – pausi 15 sekuntia

Lentohälytys

Signaali lyhykäisilä tööttäyksillä 1 minutin aikana

Vaara oon yli

Jatkuva signaali 30 sekuntia

Peretskaappihälytys ja lentohälytys

Peretskaappihälytys oon yks malli hallituksella ette ilmottaa ette oon silmänräpshäykselinen soan vaara, elikkä ette maa oon soassa.

Jos sie kuulet signaalin niin sie häyt varsin mennä sisäle ja kuunella Ruottin Raatio P4:a. Valmistautu jättämähään asunon tärkeimiimitten tavaroitten kansa, ota lämpimät vaatteet, jotaki syötävää ja juotavvaa ja id-paperit matkhaan. Jos sie olet sotasiotettu sie piät varsin lähteä sille paikale jostako sie olet saanu tion.

Lentolarmi merkittee ette sie häyt varsin hakea suojaa, esimerkiksi suojahuonetta elikkä kellaria siinä rakenuksessa missä sie olet.

Uusia mallia ette varottaa asukhaita saattaa tulla aktyelliiksi.

Pysy aijantasola:
dinsäkerhet.se

Suojahuohneita ja muita suojattuja tiloja

Suojahuone pittää antaa suojaa väestölle soassa. Kaikki suojahuohneet ja rakenukset joissako oon suojahuohneita oon merkitty kyltilä. Sie et kuulu mihinkhään vishiin suojahuohneesheen ko käytät sitä joka oon likkiimpännä.

Ota tiethoon missä sinun likkiin suojahuone oon sielä missä sie asut ja jossako sie olet päiväaikana. Ko oon lentolarmi sie piät varsin lähteä suojahuohneesheen elikkä hätätilantheessa muuhuun suojathuun tilhaan niinku kellarhiin, tynnelhiin elikkä tynnelpaana-aseemalle.

Kouluta itseä!

Opi antamaan ensiapua. Sinun tieto saattaa pelastaa elämää. Jos sie olet paikalla ensimmäisenä onnettomuudessa elikkä muussa vakavassa tapauksessa, soita hätänumero 112 SOS Alarhmiin (SOS Alarm). Vaikka sinun kontanttikortissa ei ole rahhaa elikkä jos sinun mupilitelefonissa ei ole SIM- korttia, niin 112 toimii. SOS- Alarmi (SOS Alarm) saattaa antaa neuvoja kunka sie piät käyttäintyä onnettomuuspaikala.

Osalistu!

Monet iteällit organisasuunit ja uskononliitot tekevät tärkeitä toimia meän yhteiselle turvallsuuele ja peretskaapile. Vapaehtosilla puolustusorganisasuunila on erityinen tehtävä totalipulustuksessa ja tarjoavat kursia ko koulutuksia. Ko onon kriisiä ja korostettu peretskaappi ne auttavat muun muassa levittämähään tärkeitä tietoa asukhaile. Sinua tarvithaan ja sinun toimila on merkitystä!

Tärkeitä muisthiinpanoja

**Kirjota ylös tärkeitä telefoninumeroja, osoitteita ja
likkiimän suojahuohneen elikkä muun suojatun tilan.**

Tämä prosyri pitää auttaa meitä olheen paremin valmistautunheita kaikkiin, vakavista onnettomuuksista, ekstreemistä ilmoista ja it-hyökkäyksistä milittäähiin konflikthiin. Puhu mielelähäns sisälöstä muitten kansa sinun ikisyvessä.

TÄRKEITÄ TELEFOONINUMEROJA JA WEBBIPAikkoja

112

Ko oon hätätilane joka silmänräpshäyksessä vaatii apua ambulansilta, palovoimalta elikkä polisilta.

113 13

Ette jättää elikkä saaja informasuunia vakavissa onnettomuuksissa elikkä kriisitilanteissa.

114 14

Kaikki polisisasiat jotka ei ole käynnissäolevista rikoksista elikkä taphauksista.

1177

Saihraanhoitoneuvonantaminen.

Dinsäkerhet.se

Syvenetty informasuuni sisälöstä tässä prosyrissä.

Krisinformation.se

Koottu informasuuni Ruottin virastoilta kriisissä.